

Rettighetsplakatene – en oppsummering

I tråd med prinsipper og artikler i CRPD, utarbeidet arbeidsgruppen tre sentrale rettighetsformuleringer:

1. Retten til å være sjef i eget liv og ha et privatliv
2. Retten til å være seg selv
3. Retten til å få informasjon som du forstår, og til å si hva du mener

Disse formuleringene ble senere diskutert i grupper, hvor deltakerne reflekterte over hva som fungerer, hva som hindrer oppfyllelse av rettighetene, og ulike forslag til løsninger. Arbeidet resulterte i systematiserte innspill og en demokratisk prioritering av de viktigste punktene.

Hovedpunkter fra rettighetsplakatene:

1. Retten til å være sjef i eget liv og ha et privatliv

For å realisere denne retten trengs: respekt, motivasjon, økonomisk stabilitet, frihet, og mulighet til å ta egne valg.

Hindringer inkluderer: tvangsflytting, manglende tjenester, begrenset valgfrihet, og uønsket inngripen fra andre.

2. Retten til å være seg selv

Dette krever trygghet, respekt og mulighet til å si ifra og bestemme selv.

Hindringer kan være mas, mobbing, og manglende støtte i bofellesskap.

Veier til å styrke identitet inkluderer sosial støtte, trening, psykologhjelp og åpenhet om egne følelser.

3. Retten til informasjon du forstår og til å si hva du mener

Viktig informasjon bør komme fra myndigheter og kommuner, særlig om valg, helsetjenester, og økonomi.

For at informasjonen skal forstås, må den være tydelig, lett tilgjengelig, og tilpasset ulike behov (lyd, enkel språkbruk og større skrift).

Prosessen kan du lese mer om i rapportene etter seminaret. De publiseres på stiftelsen SORs nettsider i løpet av våren 2025.

Evaluering fra deltakerne

For å få en pekepinn på deltakernes erfaringer fra seminaret, utarbeidet vi et evalueringsskjema med enkel tekst og enkelt innhold. Skjemaet ble delt ut avslutningsvis den siste dagen.

Av 12 deltakere, var det 10 personer som svarte. Skjemaet hadde fire spørsmål med avkryssing, og tre åpne spørsmål.

Alle deltakerne ble tilbudt hjelp til å forstå spørsmålene, og til å skrive ned svar om de ønsket bistand til det.

Hva synes du om selve semiaret?

Veldig bra ☐

Bra ☐

Ikke bra ☐

Foto: Olav Helland

For å finne et gjennomsnittstall på hvor fornøyde deltakerne var, har vi gjort om teksten i avkrysningsboksene til tallverdier. Veldig bra = 3, Bra = 2, Ikke bra = 1. Det resulterte i følgende score på avkryssningsspørsmålene:

Et gjennomgående funn fra de åpne spørsmålene i skjemaet er deltakernes glede over å bli kjent med nye mennesker. Deltakerne trekker også frem at de har lært mye om egne rettigheter, og at gruppearbeidet var kjekt.

Hva syns du om maten?	2,8
Hva syns du om hotellet du har bodd på?	2,4
Hva syns du om informasjonen du fikk før seminaret?	2,9
Hva syns du om selve seminaret?	3

Foto: Olav Helland

Nasjonale og lokale anbefalinger

Basert på deltakernes innspill og våre erfaringer har vi utviklet noen nasjonale og lokale anbefalinger vi mener det er verdt å arbeide videre med.

Nasjonale anbefalinger	Lokale anbefalinger
Vi anbefaler at CRPD inkorporeres i menneskerettsloven	Vi anbefaler at alle norske kommuner legger CRPD og Helsedirektoratets veileder <i>Gode helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming</i> til grunn i utforming av tjenester til personer med utviklingshemming
Vi anbefaler at det øremerkes midler til å arrangere nasjonale rettighetsseminar for personer med utviklingshemming minimum hvert tredje år	Vi anbefaler at alle norske kommuner tilbyr rettighetsopplæring overfor innbyggere med utviklingshemming, og at slik opplæring planlegges og gjennomføres sammen med bruker-representanter
Vi anbefaler at innspill fra nasjonale rettighetsseminar legges til grunn ved utforming av politikk på feltet	Vi anbefaler at innspill fra nasjonale rettighetsseminar tas hensyn til ved lokal politikkutforming som særlig berører personer med utviklingshemming
	Vi anbefaler at utviklingshemmede blir hørt i lokalpolitiske saker som angår dem

Foto: Olav Helland

Deltakere, arrangører
og prominente gjester under
Norges andre nasjonale
rettighetsseminar.
Foto: Olav Helland